

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE
IX. ročník
Hudba, Šarlota Vojáčková

Obsah

Hudba

Hudební období

Příčná flétna a její druhy

Nejlepší flétnista České republiky

Můj život s hudbou

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

IX. ročník

Hudba, Šarlota Vojáčková

Hudba

Hudba (od slova *housti, hráti*) je termín, který označoval hru na strunný nástroj (odtud hudebník). Později se termín začal používat ve stejném kontextu jako muzika (odtud muzikant).

Hudba je organizovaný systém zvuků. Výběr zvuků, jejich rytmické členění a jejich uspořádání určují kvalitu, funkci a estetické působení hudby. Toto estetické působení hudby se může uplatnit pouze v rámci historicky proměnných pravidel a dobového vkusu. Hudba byla velmi dlouho vázána na ritus a za samostatné umění byla uznána poměrně pozdě.

Odborná disciplína, která zkoumá hudbu a vše, co je s ní spojené, se nazývá muzikologie nebo též hudební věda.

Hudba se dá dělit do kategorií podle různých kritérií. Mezi nejčastější dělení patří následující:

Podle vztahu ke spiritualitě:

- **Duchovní** – váže se k duchovnu, náboženství
 - **Světská** – zahrnuje ostatní témata, náměty. Spadá sem hudba koncertantní, milostná, taneční.
- Podle původu:

- **Umělá** – je výsledkem práce konkrétního jednotlivce či skupiny.
 - **Lidová** – autor je zde kolektivní, tato hudba se samovolně časem dovytváří a mění.
- Podle záměru autora:

- **Artificiální** (umělecká) - Autor se snaží do hudby vložit vysokou uměleckou a estetickou hodnotu (např. J. S. Bach, W. A. Mozart, Fryderyk Chopin).
- **Nonartificiální** (neumělecká) - Autor se nesnaží o vysoké umělecké a estetické cíle.

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

IX. ročník

Hudba, Šarlota Vojáčková

Hudební období

Baroko

či **barok** (zřejmě z port. *pérola barroca* perla nepravidelného tvaru) je umělecko-kulturní směr, který vládl v Evropě mezi roky 1600 a 1750. Vznikl v Itálii a rozšířil se po celé Evropě a v jejích koloniích. Slovem **baroko** se pak označuje i toto období.

Za nejvýznamnějšího skladatele barokní hudby bývá považován **Johann Sebastian Bach**, jehož smrt (1750) se kryje s datem, jež bývá někdy považováno za konec barokní éry. Přidat k němu lze například „slunného Itala“ **Antonia Vivaldiho**, tvůrce mnoha barokních oratorií **Georga Friedricha Handela** nebo **Claudia Monteverdiho**. Z českých tvůrců se rozhodně sluší zmínit **Adama Michnu z Otradovic**, **Bohuslava Matěje Černoorského** a především nejvýznamnějšího z nich: **Jana Dismase Zelenku**.

Johann Sebastian Bach

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

IX. ročník

Hudba, Šarlota Vojáčková

Klasicismus

Klasicismus jako hudební směr se tedy začíná rozvíjet od poloviny 18. století, jeho vývoj končí zhruba na počátku 19. století, kdy je vystřídán romantismem.

Prvním úkolem klasicismu bylo dát nástrojové skladbě nový myšlenkový a stavební řád. Vyřešil jej sonátovou formou, symfonií, smyčcovými kvartety a instrumentálními sonátami.

Rozmach instrumentální hudby je spojen se jménem Josefa Haydna. Napsal nejméně 104 symfonie, řadu smyčcových kvartetů, vokální skladby – oratoria Stvoření světa, Čtyři roční doby.

Mezi všemi vyčnívají **Wolfgang Amadeus Mozart** a **Ludwig van Beethoven**. Mozart napsal řadu serenád (např. Malá noční hudba), oper (Don Giovanni, Kouzelná flétna, Figarova svatba...), symfonií (Es dur, g moll, C dur), kantát – posledním dílem bylo Requiem. Beethoven je znám především svými symfoniemi – napsal devět symfonií, z nichž některé jsou zmodernizovány a hrány dodnes, např. pátá symfonie Osudová, devátá – Oda na radost, která zhudebnila Schillerovy verše a jejíž část se stala hymnou Evropské unie. Dále napsal řadu koncertů pro sólové nástroje s orchestrem, smyčcové kvartety, klavírní sonáty, kantáty, mše a jednu operu Fidelio.

Haydn, Mozart a Beethoven jsou označováni za vídeňské klasiky.

Wolfgang Amadeus Mozart

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

IX. ročník

Hudba, Šarlota Vojáčková

Romantismus

Klasicismus vyvrcholil dílem **L. van Beethovena**. Roku 1789 vypukla Francouzská buržoazní revoluce, která byla příslibem uskutečnění ideálů svobody, rovnosti a bratrství, a umělci se pokoušeli tyto tužby vyjádřit i ve svých dílech. Ovšem zároveň si uvědomovali odlišnost těchto tužeb a snů od skutečnosti, proto utíkali do jiného světa, světa historie, náboženství, exotických zemí ... Tak vzniká romantismus.

Romantismus zdůrazňuje osobní prožitek jednotlivce, pozornost se obrací k nitru člověka, k lidským vztahům, k přírodě, kde zvláště upoutává divoká krajina, lesní příšeří, bouře i tříšť vodopádů. Zobrazuje se láska šťastná i zklamaná, melancholický smutek, zoufalství, osamělost, úvahy o životě a smrti jsou časným podnětem ke vzniku literárních, výtvarných i hudebních děl této doby.

Mezi významné skladatele patří např. **Carl Maria von Weber**, **Felix Mendelssohn-Bartholdy**, **Robert Schumann**, **Hector Berlioz**, **Franz Liszt**, **Richard Wagner**, **Giuseppe Verdi**, **Gioachino Rossini**, **Edvard Grieg**, **Fryderyk Chopin**, z ruských je možné jmenovat **Michaila Ivanoviče Glinku**, **Nikolaje Andrejeviče Rimského-Korsakova**, **Modesta Petroviče Musorgského** a především **Petra Iljiče Čajkovského**.

Petr Iljič Čajkovskij

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

IX. ročník

Hudba, Šarlota Vojáčková

Příčná flétna

Příčná flétna je dechový dřevěný nástroj. Je tradičně zastoupena ve všech symfonických, dechových i komorních orchestrech, velké využití má i v komorní hudbě, v menší míře se používá i v jazzu.

Příčné flétny jsou asijského původu a v Evropě se poprvé objevily ve 12. století. Předchůdcem příčné flétny je *příčná píšťala* (též *švýcarská* nebo *polní*), která se vyráběla ze **zimostrázového dřeva** a měla krátkou válcovitou trubici. V 16. století se zvětšila její mensura, v 17. a 18. století se stala vícedílným nástrojem s opačným kónickým vrtáním (zužování od retného otvoru ke konci) a stala se součástí orchestrů (v této době už lze hovořit o přímém předchůdci příčné flétny).

Revoluci ve stavbě příčné flétny i ostatních dřevěných nástrojů provedl v roce 1832 Theobald Böhm, když vyvrtal dírky nikoli podle dosažitelnosti prsty, ale podle akustických měřítek, a pak je opatřil klapkami. V roce 1847 navíc nahradil kónickou trubici válcovitou, čímž se zlepšila intonace, ale poněkud se změnily tónové vlastnosti flétny.

Příčné flétny se po staletí vyráběly ze dřeva, **první zlatou flétnu zkonstruoval v roce 1869 Louis Lot**. Nejvyšší flétny se dnes vyrábí ze **zlata nebo stříbra**, obvyklejší materiály jsou **niklová mosaz nebo speciální druhy ocelí (často navíc postrýbřené)**. Flétny mohou být zhotovené také z poněkud exotičtějších materiálů jako je **mosaz, titan, zinek** a podobně, nejlevnější modely pro začátečníky se mohou vyrábět z **hliníku**. Soubory zabývající se poučenou interpretací staré hudby používají ke hře staré, nebo častěji kopie starých nástrojů.

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

IX. ročník

Hudba, Šarlota Vojáčková

Pikola

Pikola je dřevěný dechový nástroj, menší sopraninová varianta sopránové příčné flétny. Oproti ní má poloviční délku a **zní o oktávu výše; dosahuje nejvyšších tónů ze všech v současnosti používaných dechových nástrojů**. Český název je odvozen z italského „*flauto piccolo*“, čili „malá flétna“.

Pikola je dvoudílná, na rozdíl od sopránové příčné flétny, která je složená ze tří dílů. Měří 32 cm, trubice má průměr cca 1 cm. Pikoly se **vyrábějí** buď **z kovu** (stejně jako ostatní příčné flétny), **ze dřeva nebo z umělých materiálů**. Dřevěné pikoly mají jemnější zvuk, snáze splývají s ostatními nástroji, pro lepší nátisk se ale zase více hodí varianta kovová. Velice oblíbená je tedy kombinace kovové hlavice a dřevěného nebo plastového trupu.

Prstoklad je prakticky stejný jako u sopránové příčné flétny, přechod z jednoho na druhý nástroj není tedy pro hráče moc velký problém (poněkud odlišná je jen technika nátisku). Ladění pikol je tradičně in C, jen velice zřídka se také používají varianty in D, in A apod.

Předchůdce moderní pikoly jsou středověké *příčné píšťaly*, které se původně vyráběly ze dřeva a neměly žádné klapky. Velmi oblíbené byly zejména ve vojenských souborech. Pikola prošla podobným vývojem jako sopránová příčná flétna, postupně se na ni přidávaly klapky a v 19. století se stejně jako u většiny dřevěných nástrojů ujal *Boehmův hmatový systém*.

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

IX. ročník

Hudba, Šarlota Vojáčková

Zobcová flétna

Zobcová flétna je dechový nástroj patřící do kategorie dřevěných dechových nástrojů. Bývá vyrobena ze dřeva nebo plastu, kvalitnější nástroje zpravidla z tvrdých dřev domácích i exotických (javor, hruška, palisandr, eben).

Zobcová flétna pochází z lidové píšťaly a má obdobnou konstrukci, způsobem tvoření tónu se podobá píšťalám varhan; příbuzným nástrojem je rovněž okarina. Hráč fouká do náustku, kterým je vzduch přiváděn na hranu, o kterou se rozráží a rozvibrovává vzduchový sloupec v nástroji. Otvory navrtané v trubici se zakrývají nebo odkrývají hráčovými prsty, u větších nástrojů pomocí klapek, čímž se reguluje výška tónu; zásadní úlohu má otvor ovládaný palcem levé ruky umístěný na zadní straně nástroje, kterým se ovládá přefukování do horních rejstříků. Vzhledem k typu vrtání přefukuje do oktávy, zvuk je poměrně chudý na vyšší harmonické tóny.

Rodina zobcových fléten je poměrně rozsáhlá, vzhledem k menšímu rozsahu jednotlivých nástrojů početnější než u jiných dechů:

- **garklein flétna** – rozsah c3 až g5
- **sopraninová flétna** – rozsah f2 až c5 (notuje se v oktávovém houslovém klíči, resp. o oktávu níže než zní)
- **sopranová flétna** – rozsah c2 až g4 (notuje se v oktávovém houslovém klíči, resp. o oktávu níže než zní)
- **altová flétna** – rozsah f1 až c4 (notuje se v houslovém klíči jak zní, někdy o oktávu níže)
- **tenorová flétna** – rozsah c1 až g3 (notuje se v houslovém klíči jak zní)
- **basová flétna** – rozsah f až c3 (notuje se v oktávovém basovém klíči, resp. o oktávu níže než zní)
- **velkobasová flétna** – rozsah c až g2
- **kontrabasová flétna** – rozsah F až c2
- **sub-kontrabasová flétna** – rozsah C až g1
- **sub-sub-kontrabasová flétna** – rozsah F1 až c1

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE IX. ročník Hudba, Šarlota Vojáčková

Nejlepší flétnista České republiky

Jan Ostrý - (1972 v Praze) začal hrát na zobcovou flétnu pod vedením prof. V. Žilky a poté pokračoval na flétnu příčnou za vedení prof. F. Malotína na Pražské konzervatoři. Od roku 1992 studoval na CNR de Versailles (prof. Ch. Rayneau), a později jako stipendista francouzské vlády na Conservatoire National Supérieur de Musique de Lyon ve třídě proslulého flétnisty Ph. Bernolda, kde ukončil studium udělením prestižní 1. ceny konzervatoře-jednohlasně.

V průběhu svého studia se stal držitelem cen na různých interpretačních soutěžích (Concertino Praga, Soutěž F. X. Duška v Praze, Soutěžní přehlídka konzervatoří ČR...) Během studií se zúčastnil mistrovských kurzů u předních flétnistů jakými jsou B. Kuijken, A. Marion, J. Zoon, K. Hünteler či K. Zoeller.

Vystupoval na koncertech a festivalech v mnoha zemích, mimo jiné na festivalu Styriarte v Grazu (založený a vedený N. Harnoncourtem), pro Holandský rozhlas v Concertgebouw Amsterdam, festivalu Dny Pierra Bouleze v Lyonu a St.-Etienne (za vedení P.Bouleze), na Svatováclavském hudebním festivalu, Pražském Jaru, festivalu Concentus Moraviae (s Pražskou komorní filharmonií a J.Bělohávkem), festivalu rozhlasu ORF Eggenberger Schosskonzerte, Česká sezóna ve Francii 2002, Festivalu Emmy Destinové, Steirische Stifts- und Schloss Konzerte, Haydnovy hudební slavnosti, Martinů Fest ve Vídni, Mezinárodním flétnovém festivalu v Maastrichtu a řadě dalších.

V koncertní sezoně 1999/2000 byl sólo-flétnistou v Orchestre National de Lyon, a v sezoně 2001/2002 působil na stejném postu v Den Norske Operaen Oslo.

V současné době vyučuje na Pražské konzervatoři a Ostravské univerzitě. Od roku 2001 je pak pravidelně zván na mistrovské kurzy Evropské flétnové akademie v rakouském Fissu a od roku 2003 i na semináře při festivalu Neuberger Kulturtag.

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

IX. ročník

Hudba, Šarlota Vojáčková

Můj život s hudbou

Do Základní umělecké školy B. Kozánka jsem začala chodit v roce 2004 na zobcovou flétnu a po třech letech jsem přešla na příčnou flétnu k paní učitelce Elišce Tkadelcové.

Zúčastnila jsem se řady soutěží: V roce 2009 jsem se v Národní soutěži ZUŠ ve hře na flétnu umístila na 2. místě v okresním kole.

V roce 2010 jsem se v Národní soutěži ZUŠ v komorní hře s převahou dechových nástrojů umístila na 1. místě s Triem příčných fléten s metalofonem a taktéž na 1. místě a s Duem na 2. místě. V ústředním kole jsme s Triem získali 2. místo.

Ve Vidnavě se v roce 2010 konala soutěž Karel Ditters z Dittersdorfu a hudební klasicismus, kde jsme se umístili na 3. místě s Triem příčných fléten s metalofonem.

V roce 2012 jsme se v okresním kole Národní soutěže ZUŠ ve hře na příčnou flétnu umístila na 1. místě a v krajsém kole jsem taktéž získala 1. místo.

V roce 2013 jsme s Kvartetem příčných fléten v Národní soutěži ZUŠ v komorní hře s převahou dechových nástrojů získaly 1. místo a titul Absolutní vítěz v okresním kole a 1. místo i v kole krajském.

Zúčastnila jsem se mnoha kurzů a seminářů. Např. Letních fléten v Bystřici pod Hostýnem, lektor – Iveta Kundrátová a Letních fléten v Českých Budějovicích, lektor – P. Ries, F. Malotín a J. Ries.

Dále jsem se v roce 2013 se zúčastnila flétnových kurzů v Olomouci /M. Grauwels, Belgie/ a v Ostravě /H. Schmeiser – Rakousko, R. Penezič – Chorvatsko, M. Braunsteinerová – Slovensko, J. Ostrý – Česká rep./.

Několik let hraji ve školním dechovém orchestru Haná. Je to 80ti členný orchestr. Zúčastňuje se Národních/ až po celostátní kolo/ a mezinárodních soutěží (Bautzen – Německo, Giulianova – Itálie). Každoročně koncertujeme v zahraničí (např.: Francie, Německo, Itálie, Švýcarsko, Litva a.j.)

ZÁVĚREČNÁ ABSOLVENTSKÁ PRÁCE
IX. ročník
Hudba, Šarlota Vojáčková

Odkazy:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Hudba>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Baroko>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Klasicismus>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Romantismus>

http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99%C3%AD%C4%8Dn%C3%A1_fl%C3%A9tna

http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99%C3%AD%C4%8Dn%C3%A1_fl%C3%A9tna

http://cs.wikipedia.org/wiki/Zobcov%C3%A1_fl%C3%A9tna

<http://www.janostry.com/>